

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Responsa Moralia In Causis Justitiæ Commutativæ De Restitutione & Contractibus

Heislinger, Anton

Ingolstadij, 1726

Casus III. De Inventione Thesauri.

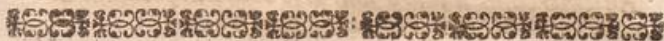
urn:nbn:de:hbz:466:1-40194

ostendi possit probans rem esse alterius.

26 Dices 3. ut in dubio alicui possessio profit, est necesse ut rem possederit suo nomine; non autem nomine alterius: atqui Titius non possedit rem inventam suo nomine, sed ipsius veri domini: ergo nihil ipsi prodest possessio. Respondeo. Si considerentur anni, pro quibus necdum habebantur inventa floreni pro re derelicta, quod tunc non proprio sed alieno nomine possederit: postea autem inceperit illos suo nomine possidere, ubi expertus fuerat, quod verus dominus haud amplius compareat.

27 Dices: arg. cap. ad decimas; de

Restit. spoliat. in 6. possessio non suffragatur illi, qui exiit quidem in possessione, jus tamen tali possessioni resistit: atqui possessioni Titii resistit jus, volens ut inquirat in verum dominum. Respondeo distinguo majorem. Si jus ita resistat, ut possessioni non concedat effectus suos, & alia ipsi proprios concedo. Si tantum alia quadam ratione resistat. Nego: & sic distincta minore nego consequentiam. Ex eo quod velint jura, ut inquiratur in verum dominum, malè inferitur, quod inculpabiliter non inquirentem privet privilegiis possessioni concedi solitis saltem pro foro conscientia.

CASUS III. De inventione Theauri.

CUm sempronius emptam à Cajo, & in Palatinatu superiore sitam domum dejiceret, ex pariete diruto pecuniæ ollâ quadam clausa in terram decidunt, quorum aliquam partem Faber Murarius pro se colligit, alteram dominus ædium, qui etiam murarium ut à se collectas sibi restituat, compellit.

Quæritur 1. An sempronius has pecunias debeat fisco extradere?

Quæ. 2. An sempronius à Fabro Murario collectas pecunias ab illo potuerit repetere?

Q. 3. Num ex his pecuniis aliquas reddere teneatur priori ædium domino?

D 3

SY-

SYNOPSIS.

§. I.

Præmittuntur scitu necessaria.

1. **E**ssentia veri thesauri explicatur.
 2. Ad quem inventus thesaurus jure nature aut civili spectet, innuitur.
 3. *Vi juris communis thesaurus in proprio fundo casu inventus non est addicendus fisco.*

§. II.

Resolvitur 1. Quæsitum.

An sempromius has pecunias debeat fisco extendere?

4. **P**robabilis sempromius ad res has inventas fisco inferendas neutiquam est obligatus.
 5. *Eò quòd probabilitas non habeat rationem veri ac proprii thesauri.*

§. III.

Resolvitur 2. Quæsitum.

An sempromius à fabro murario collectas pecunias ab illo repetere potuerit?

6. **C**ollectas à fabro pecunias non potuit saltem non omnes repetere dominus.
 7. *Quia non fuerunt pars ædium.*
 8. *Neque obstat dispositio legis unice Cod. de thesauro.*

§. IV.

Resolvitur 3. Quæsitum.

Num ex istis pecuniis aliquas teneatur reddere priori ædium domino?

9. **S**empromius nullam partem thesauri sui tenetur priori ædium domino reddere.
 10. *Thesaurus transit in dominium sempromii, quia ab hoc inventus, non autem quia emptus fuerat.*
 11. *Venditio harum ædium non fuit involuntaria priori domino ob ignorantiam thesauri latentis.*
 12. *Non idem jus habet conductor, quod vero domino competit.*
 13. *Æquè parùm priori domino aliquid debetur ex his pecuniis, licèt non habuerint rationem aliquam thesauri.*
 14. *Satisfit objectioni ex lege à tutore. ff. de rei vindicat: mutuatæ.*
 15. *Inventæ pecunie habent rationem boni derelicti.*
 16. *Nequaquam quodlibet in domo latens est statim hujus pars.*
 17. *Sol-*

17. Solvitur obiectio ex lege à tutore ff. de rei vindicatione.
 18. Satisfit alii objectioni petite ab emente in fasciculo lignorum ali- quod pretiosius lignum.
 19. Uti etiam petite ab emente pis- cem continentem in ventre annu- lum aureum.
 20. 21. 22. Satisfit reliquis argumen- tis contrariis.

§. I.

Præmittuntur scitu necessaria.

UT facilius quæstis satisfaciamus præmittimus 1. quòd thesaurus definiatur, quodam vetus pecunie depositio, cuius non extat memoria, ut jam dominum non habeat. *Le. 31. §. 1. ff. de acquir. rerum domi. §. Le: unica Cod. de thesauris.* Ex quo colligimus ad verum thesaurum requiri, ut fuerit quondam repositus; alterum verò, ut tantum temporis intercesserit, quod domino jam careat. Cæterum licet in citata Lege solius pecunie mentio fuerit facta, *lex tamen unica Cod. de thesauris* docet, thesaurum comprehendere quæcunque etiam alia mobilia: ait enim *lex thesaurum, id est condita ab ignotis dominis tempore vetustiore mobilia.* De la Croix definit thesaurum, dicendo, quòd sit res mobilis, quæ fuit alicujus, nunc autem erat profundè defossa in terram, & antiquitus deposita in usum futurum, carebatque domino, saltem ideo, quia defecit deponentis memoria. Huic definitioni insistenti thesaurus propriè non erit, si res non fuerit profundè vel non antiquitus defossa in terram, sed alibi sit recondita v. g. in muro vel arbore.
 2. Agnita thesauri materiâ, ulterius ad illa progredimur, quæ tanquam

certa ab omnibus recepta sunt: certum itaque est primò, quòd specta- to solo jure naturæ aut gentium, inventio thesauri jus ac dominium sui tribuat inventori, quocumque de- mum in loco hic eum invenerit *arg. §. 12. instit. h. t.* Certum est 2. quòd ex dispositione juris civilis thesau- rus modo licito & in fundo pro- prio inventus totus sit inventoris: juxta *§. 39. Instit. h. t.* Certum est 3. quòd inventus in fundo alieno, & per fortunam: v. g. arando, so- diendo, inter inventorem & domi- num fundi dividendus sit juxta eun- dem *§. 39.* Certum est 4. quòd inventus in fundo alieno licitè qui- dem, non tamen per fortunam, sed data operâ totus cedat loci domi- no vi *leg. Curie Cod. de thesauris.* Si tamen hæc indagatio & repertio thesauri instituta fuerit fundi domi- no invito, nolente, aut ignorante opes abditas; quidquid dein sit, utrum lex ista sit pænalis tantum obligans primùm post sententiam judicis prout vult Lessius *l. 2. cap. 5. dubit. 15. n. 59.* item Zoesius in hanc *legem nunquam de acquir. rer. dom. citans pro hoc legem unicam: Cod. de thesauris* ubi hanc integram resti- tutionem domino fundi faciendam præ-

præcipit, ut inventor velut temerator legis *suberrima* puniatur. Vel non sit pœnalis, prout defendunt alii erit ille totus domini. Quod si autem dominus fundi sciens quærri opes in suo fundo consenserit, attendendū erit pactum, quod cum repertore inuit. Si nullum fuerit inuitum, censetur inventori totum suū jus in repertum thesaurum concessisse, consequenter illi nihil restituendum erit. Denique §. certum est ex lege *cit. unica Cod. de thesauris*, quod thesaurus sit totus quantus fisco addicendus, si magicis aliisve illicitis modis in proprio meo fundo eundem invenerim: quod si verò illicitè in fundo alieno fuerit repertus, totus cedit loci domino, cum sit data operâ quæritus *arg. legis 11. ff. de R. juris* & *le cit.* cessio tamen hæc fisco non est facienda nisi post sententiam judicis, eò quod lege pœnali sit imperata. *Zœsius loco cit. Lessius Navarrus.*

Controversum tamen est, utrum thesaurus in proprio fundo vel alieno, casu inventus, sit addicendus fisco ex legis dispositione? circa quod denuo certum est, jus commune circa hoc nihil disponere, imò cum magicis artibus inventus fisco duntaxat addicatur: in alieno verò repertus domino fundi vel totus, vel quoad dimidiam partem; imuitur nihil esse applicandum fisco: expressio enim unius est exceptio alterius: tota itaque controversia eò devolvitur, utrum lex Provinciae Palatinatis, vel consuetudo legitima hoc jus Principi attribuerint. Licet autem aliqui judicent has leges & consuetudines esse injustas, alii verò justas illas agnoscant, hanc tamen controversiam in aliud tempus reiiciemus, quia putamus independentem ab hujus decisione probari posse fisco ex his pecuniis nihil competere.

§. II.

Resolvitur primum Quæsitum

An sempronius has pecunias debeat fisco extradere?

Respondeo itaque ad quæsitum primum, probabilitatis sempronium nostrum neutiquam obligatum esse ad suum thesaurum fisco inferendum. Probatur. Sempronius est in vera possessione hujus thesauri, insuper jus naturale ac gentium agnoscit illum ut verum ejusdem dominum, neque nulla lex juris positivi communis eidem aufert hoc dominium; insuper jus

provinciale nihil circa hoc statuit; nec de ulla consuetudine, quæ hanc obligationem in palatinatu introduxerat, aliquod vestigium alibi apparet. Ergo non datur obligatio restituendi thesaurum fisco. Consequentia constat, cum nullus possessione & jure à natura & gentibus concessio spoliandus sit, nisi certo probetur contrarium, cum melior sit conditio possidentis.

Ant:

Ant: quod attinet tria prima membra, patet: quod autem hæc consuetudo detur, & quidem habens omnes conditiones ad consuetudinem obligantem requisitas difficillimum probatu erit.

5 Probatur eadem nostra responsio 2. etsi consuetudine legitima jus principi partem thesauri sibi vendicandi accrevisset, probabilis tamen adhuc nil erit de hoc thesauro attribuendum principi. Probatur. Dubium ac minimè certum est, an pecuniæ in pariete tantum vel trabibus, non autem in terra occultatæ, habeant rationem veri thesauri: ergo nil erit de his fisco dandum. Ant: probatur ex citata superius lege nunquam 31. ff. de acquir. rer. dom. ubi post definitionem thesauri superius à nobis allatam, hæc subjungit juris consultus. *Alioquin, si quis aliquid vel lucri causâ, vel metûs vel custodie condiderit sub terra; NB. non est thesaurus, cujus etiam furtum fit*: ergo agnoscit, thesaurum propriè dicendum rem mobilem in terram defossam: alias non habuisset rationem restringendi occultationem ad subterraneam tantum, cum in genere debuisset dicere: *alioquin si quis Sc. in loco aliquo condiderit*. Ita sentit de la Croyx tom. 3. de restit. n. 105. quamvis Lugo tom 1. de justitia & jure disp. 6. sect. 11. n. 129. asserat, ideo legem statuissè, & mentionem fecissè de inventionem in alieno solo, quia communiter in re immobili & præcipuè in terra latere solent thesau-

ri, idem tamen cum proportionem dicendum esse, si lateret & reserretur in re alia juxta hunc auctorem etiam mobili; licet inquam Lugo hoc asserat, non tamen hæc responsio, licet probabilis & congrua ratione nixa, certam facit sententiam asserentem pecunias, ubicunque etiam extra terræ gremium defossas, rationem veri thesauri habere. Accedit, quod communis omnium ferme opinio nomine thesauri solas pecunias in terræ gremium demissas intelligat: ergo dubium erit, utrum pecuniæ in pariete absconditæ rationem thesauri habeant. Subsumo itaque: sed si dubium adhuc sit, utrum memoratæ pecuniæ in pariete defossæ rationem habeant thesauri, nihil erit fisco tribuendum. Probatur sub. ex lege 2. Cod. Theodosii: *de advocatis fisci*. Etenim juxta P. Wiestner vi hujus legis in dubiis questionibus, præsertim de caducis respondendû ac pronuntiandum est contra fiscum. Item consuetudo aut lex Provincialis adjudicans thesaurum fisco restringunt jus naturale, illudque corrigunt: ergo strictè sunt interpretandæ ut intelligantur de inventionibus communiter & universaliter pro thesauro sine omni controversia habitis. Accedit etiam huic nostræ sententiæ Lugo de dom. rerum. Disp. 6. Sect. 10. mon. 105. ad finem notans juxta legem vacantia Cod. de bonis vacantibus debere quidem bona vacantia addici fisco: interea tamen notandum asserit, quod quando leges aliquæ applicant bo-

na vacantia fisco vel alicui operi proprie ac strictè thesaurus sunt vel pio, illa solum, quæ proprie eo saltem dubium est: non erunt nomine significantur applicata intelligi: ergo si pecuniæ inventæ non applicandæ.

§. III.

Resolvitur 2. Quæsitum.

An sempronius collectas à fabro pecunias ab illo poterit repetere?

6 **P**rocedimus modò ad 2dum quæsitum, cui satisfacimus dicendo, collectas à Fabro murario pecunias non potuisse à domino domus repeti, eò quòd in illas memoratus Faber verum dominium acquisiverit, saltem quoad aliquam, dimidiam scilicet partem illarum: ratio est, pecuniæ istæ vel habent rationem veri ac proprie dicti thesauri: vel saltem sunt bona sub nullius dominio modò existentia, quæ quidem fuerunt alicujus, nunc autem desierunt: quidquid dicatur, Faber iste illarum dominium obtinuit: ergo &c. Probatur minor quoad 2. membrum: ad hoc ut aquiratur dominium rerum antea in nullius dominio existentium, sufficit sola apprehensio rei, facta animo faciendi rem suam; atqui memoratus Faber apprehendit illas pecunias animo faciendi eas suas. ergo &c. Major constat, quod enim antea nullius est, id naturali ratione occupanti conceditur. *Lib. 3. ff. de acquir. rer. dom. item §. seræ 1a. inst. que nullius sunt & alicujus esse possunt, sunt primò occupantis.* Probatur etiam modò prima pars istius minoris. *Seculæ lege positiva contrarium* constituit thesaurus jure naturæ est totus inventoris primò occupantis: ergo si illæ pecuniæ habent rationem thesauri, & fuerunt à Fabro murario primò occupatæ, factæ sunt ipsius fabri murarii. Quòd si negas illas habere rationem thesauri, & velis eas esse partem domus: contra est: si istæ pecuniæ sunt pars domus: ergo fuit domus empta pretio æquò minore: ergo addendum aliquid erit emptori, cum emptor rei pretium supplere debeat; si rem emit minoris æquò. P. 2. Thesaurus inventus est inventoris: atqui memoratus faber est inventor proprie dictus respectu pecuniarum collectarum; ergo &c. probatur minor. Invenire thesaurum proprie ille dicitur, qui rem reconditam omnium primus reali ac naturali occupatione possidere incipit: atqui hoc fecit memoratus faber: ergo &c. Confirmatur ex §. *lapillorum inst. de rer. divis. ibi: lapilli & gemma & cetera que in litore maris inveniuntur, jure naturali, hoc est gentium; inventoris sunt. Si tamen.* Ut glossa ibi exponit, apprehendantur: quibus subjungit Molina *disp. 55. eadèmq; est ratio de cæteris*

cæteris rebus quæ domino carent. Optimè etiam in rem nostram advertit Bonacina *disp. 1. de resit. in genere Q. 3. puncto 6. n. 11.* ad hoc ut res, quæ sunt primò occupantis alicui acquirantur, non sufficere aspectum & intentionem, sed necessariam esse aliquam exteriorem actionem, qua quis indicet, se velle illius rei dominium adipisci: ergo si faber Murarius illas collegit, utique animo habendi ut suas, illarum possessionem & dominium acquisivit:

7 Dicit hic forsitan aliquis, pecunias istas fuisse partem destructæ domus, pertinuisse consequenter ad dominum ædium: ergo non potuisse fieri primò occupantis. ant. probant à paritate lapillorum, gemmarum &c. quæ censentur esse pars aquæ in qua existunt, spectantque ad dominum talis fluvii: item venæ metallicæ auri atque argenti. Ut constat ex *Le: divorzio §. si vir in fundo. ff. soluto matrimonio & Le: ult. ff. de fundo dotali, & Le: in lege fundi: ff. de contrab. empt.* sed respondetur: ideo ejusmodi lapicidinas venasque metallicas esse partem fundi, quia iste non consistit in sola superficie, sed in tota profunditate usque ad centrum. Dein ejusmodi venæ inter fructus naturales ejusmodi fundi computari debent, cum instar herbarum è terra gignantur agente sole vel igne subterraneo: cum igi-

tur etiam gemmæ, lapilli, gignantur è terra aquis repleta, ideo etiam fructus talis fundi erunt, consequenter ad dominum fundi spectabunt: ex opposito thesaurus iste non ita se habet: ergo non erit paritas. Dein eo modo se habet thesaurus iste ad domum in cujus pariete erat occultatus, ac se habet thesaurus in terram defossus: atqui thesaurus hic posterior non est fructus, aut pars fundi ergo nec domus fructus aut pars erit thesaurus inventus.

Dices 2. cum *Maltrio Lege unica 8 Cod. de thesauris*: statui, ut thesaurus in alieno fundo inventus dividatur, ita ut dimidium sit inventoris, & dimidium domini fundi: ergo thesaurus ante inventionem pertinebat ad dominum ædium alioquin inveniens thesaurum in alieno fundo ignorante ipso domino non teneretur illi dare dimidium. Respondetur tamen, ideo citatam legem obligare inventorem ad dividendum cum domino fundi thesaurum, non quia dominus aliquod dominium habeat in thesaurum ante ejus manifestationem, aut aliquid thesauri ad ipsum pertineat, sed solum quia dominium habet in fundum, in quo thesaurus est repertus. Equum insuper videtur, ut dominus fundi aliquid quoque participet de thesauro in suo fundo reperto,

Resolvitur 3. Quæsitum.

Num ex his pecuniis inventis aliqua priori ædium domino sint reddenda?

Restat modò solutio 3ta. quæ-
siti: ad quod respondeo, Sem-
pronium neutiquam obligatum esse
ad tradendum aliquid Cajo ex the-
sauro invento independentè à pro-
missione sua; & ita prob. vel pecu-
niarum inventarum habent rationem veri
thesauri, vel non? si habent ratio-
nem veri thesauri, tunc ita argu-
mentor: si deberet aliquid dare
Cajo Sempronius, tunc idèò, quia
iste thesaurus fuerat antea in domi-
nio Caij, vel saltem in domo
spectante ad Caju, vel ex alio
quodam titulo; sed ex nullo ho-
rum obligatur. Probatur minor
quoad 1. membrum juxta *legem 1.
Cod. de thesauris lib. 10. & legem
nunquam: ff. de acquir. rer. dom. &
legem peregrinè. ff. de acquir. possess.
instit. de rerum divisione §. thesau-
ros.* Thesaurus in nullius bonis est,
hoc est, thesauri nullus est dominus:
ergo pecuniarum inventarum si ponantur
habere rationem veri thesauri non
fuerunt in dominio Caij: ergo ex
hoc titulo nihil illi debebit: sed ne-
que ex eo aliquid debebit Cajo,
quod repertus fuerit in domo, quæ
priùs spectabat ad Caju: Sempro-
nius enim invenit hunc suum the-
saurum in Domo sibi propria: ergo
juxta jus gentium & leges primùm
citas facit thesaurum totum suum;

ui & juxta communem S. Tho-
ma & aliorum: hæc leges præ-
terea cum universaliter sine ulla
exceptione thesauri in propria do-
mo repertum inventori tribuant,
sequitur ex nullo alio titulo obliga-
tum esse sempronium ad dividen-
dum thesaurum hunc cum Cajo.
Dein si thesaurus est nullius, tunc
Cajus, etiam cum dominus fuerat
harum ædium, nullum jus habe-
bat ad illum: ergo modò habebit
multò minus.

Neque dicas neminem vendere ¹⁰
id, quod ignorat: ergo cum prior
dominus Caju ignoraverit hunc
thesaurum, idèò illum non vendi-
dit. R. enim, thesaurum non fieri
emptoris quia emit fundum vel quia
emit thesaurum sed quia invenit in
domo sua

Neque dicas hanc venditionem ¹¹
esse Cajo involuntariam, si enim
scivisset thesaurum ibi esse abscon-
ditum, vendidisset majore pretio
suas ædes. R. ne. ant. licet enim
ignoraverit thesaurum, nihil tamen
eorum ignoravit, quæ ad suum fun-
dum pertinebant, cum thesaurus
non censeatur in bonis & dominio
venditoris. Dein si scivisset Caju
venturum emptorem, qui duplo-
plus pretii pro sua domo solveret,
etiam hanc tali pretio non vendi-
disset

diffet, nemo tamen propterea iudicat, quod fuerit venditio eidem involuntaria.

12 Neque dicas 3. Si venditor fundum non vendidisset, & conductor invenisset casu thesaurum in eo, dimidium deberet locatori: ergo & dimidium debet emptor venditori. R. nego consequentiam. Cum non idem juris sit de conductore quod de emptore. Ille enim invenit thesaurum in re aliena scilicet locatoris. Hic autem in sua, qui iure gentium & civili domino inventori attribuitur.

13 Sed neque independenter a promissione debet ipsi aliquid, si repta pecunia non ponantur habere rationem veri thesauri. Quod probatur ex lege: à Tutore ff. de rei vindicatione, quæ sic habet: à tutore pupilli domum mercatus ad ejus refectorem fabrum induxit, pecuniam invenit: queritur ad quem pertineat. R. si non thesauri fuerint, sed pecunia forte perditâ, vel per errorem ab eo ad quem pertinebat, non ablata, nihilominus eam esse cuius fuerat: ista lex insinuat thesaurum, quem quis in domo invenit, quam emit, totum esse inventoris. Neque dicas legem citatam asserere thesaurum esse inventoris; poni autem & à nobis superius assertum, quod inventa pecunia non habeant rationem thesauri: ergo inventa pecunia non erunt inventoris & novi domini ædium. R. pecunias inventas habere rationem thesauri, prout ab hac lege iste acceptus fuit. Pro-

batur, nomine thesauri hic intelliguntur pecunie à fabro reficiente donam inventa non in ipso fundo, sed extra illum in parietibus absconditum: item tales pecunie, quæ non fuerunt ab alio perditæ, vel per errorem ab eo, ad quem pertinent, non fuerunt ablata: atqui inventa nostræ pecunie sunt tales ergo &c. minor constat considerari casum. Major quoad inum membrum de quo solo est controversia, sic probatur. Quando reficiuntur ædes à murario Fabro, communiter non effoditur terra è fundo, sed partes super exstantes reficiuntur; ergo de pecuniis intra partes ædium extantibus erat Sermo. 2. Lex in genere loquitur de inventione pecuniarum: ergo cum genus complectatur sub se utramque speciem, repertionem scilicet in fundo, & extra fundum; ideo de utraque specie locuta fuit, si non determinatè de priorè illo sermo fuerat.

Neque opponas hanc legem 14 obesse disputatis in primo quaesito, ubi contendimus inventas pecunias non habere rationem thesauri, & propterea nihil ex illis à fisco posse expecti: hic autem ultra fatemur, juxta hanc legem pecunias etiam extra fundum repertas esse thesaurum. R. enim leges & consuetudines odiosas & jus naturale ac gentium resurgentes esse strictè accipiendas, quæ autem conformes sunt juri naturali ac gentium, subditisque favorabiles, explican-

das in latiore sensu: cum igitur citata lex à tutore sit posterioris generis, non inidem consuetudo attribuens thesauros fisco, ideo non fit bona argumentatio ab una ad alteram.

15 Confirmatur: Bonum derelictum censetur esse, quod in eum statum fuit redactum, ut jam humanitatis impossibile sit ut ad suum dominum vel hæredes ipsius perveniat: atqui memorata pecuniæ per voluntariam illarum absconsonem & evolutionem temporis intermedii fuerunt in talem statum redacta, ut saltem humanitatis impossibile sit, ut ad suum dominum, vel hæredes ipsius perveniant: ergo sunt bona derelicta: sed hæc sunt primò occupantis, & omnium primò ab isto fuerunt occupata: ergo &c.

16 Eadem nostra responsio probatur ulterius etiam ex eo: inventa pecuniæ, licet non sint thesaurus, non tamen sunt pars aut fructus ædium coemptarum: Sed sunt aliquid extra omnium hominum dominium existens: ergo nihil de ipsis venditori debetur. Probatur cons. ex solo isto titulo posset aliquid exigi: ergo &c. quod non sint fructus ædium, constat, quia ex his haud quaquam renascuntur sicut fodinæ ex fundo vel agro. Sed neque pars fuerunt, cum casu fuerint ibidem à nescio quo etiam forsan alienigena occultatæ: nec enim bene dicitur, omne in quadam domo absconditum esse hujus partem. Dein si omne contentum in re alterius dominio subiecta esset pars talis rei,

tunc etiam pecuniæ absconditæ in fundo spectante ad certum dominum erunt pars hujus fundi: atqui hoc est falsum; aliàs thesaurus esset sub dominio domini fundi. Si dicas, leges aliter statuere de thesauro. R. Neg: Leges enim naturales, non positivæ, dicunt esse inventoris, eo quod sit in nullius dominio: ergo lex naturalis declarat non omne latens in aliquo esse partem illius.

Dices 1. in Le: à tutore ff. de rei vindi: dici, quod si quis inveniat in ædibus, quas emit, pecuniam vel anulum aureum, vel argenteum, minimè hunc faciat suum: ergo neque Sempronius fecerit has pecunias suas. Confirm. Jura & leges solum thesaurum concedunt inventori: ergo si non sunt verus thesaurus, non erunt Sempronii. R. ex dictis patere de quibus pecuniis anulo &c. citata lex loquatur; quodque illa sit nobis minimè contraria. Ad confirmationem Respondeo inventas pecunias, si non habeant rationem veri thesauri, utique non transire in dominium inventoris sempronii ex dispositione legum thesauros in particulari ac in specie inventori assignantium: acquirere tamen illarum dominium sempronium, quia non amplius in ullius possessione aut dominio fuerunt, & ab ipso met erant inventæ; res autem tales jure naturali ac gentium sunt primò occupantis.

Dices 2. Si emisses fasciculum lignorum vel herbarum, intra quas tuo inge-

ingenio & ſolertia noſſes lignum
 ver herbam ſalutiferam & proinde
 magni pretii, deberes cariore pre-
 tio illum faſciculum emere, & ven-
 ditorem de hoc admonere: item ſi
 magnam margaritarum vim emiſ-
 ſem, & inter has unam maximi pre-
 tii, quod venditorum lateret, non
 poſſem, niſi majore pretio emere,
 talisque emptio foret involuntaria
 vendenti: ergo etiam in hoc caſu.
 2. autem negando paritatem, eò
 quòd illa vis ſalutifera, & major
 æſtimatio ſint ligno & margaritæ
 quid intrinſecum, & quali fructus
 proveniens ex eſſentia ligni aut mar-
 garitarum. Pecuniæ autem occul-
 tatae neque ſunt fructus neque pars
 quædam iſtarum ædium. Conſe-
 quenter in priore caſu in iſtis rebus
 venditis eſt quid intrinſecum, quod
 eſt ipſius venditoris; non itidem in
 poſteriore & noſtro. Dein quòd
 ad veritatem antecedentis ſpectat:
 ait Lugo, attendendum eſſe in tali
 caſu ad communem æſtimationem
 de talibus herbis vel gemmis habi-
 tam, cum ex hac pretium juſtum
 fit deſumendum, vel igitur com-
 munitæ æſtimatio agnoſcit ejusmo-
 di herbam vel gemmam eſſe majo-
 ris valoris vel non? ſi primum, tunc
 reparandum erit damnum ignorantæ
 venditori, ſi 2dum. Non itidem.

19 Dices 3. ſi quis emiſſet piſcem,
 qui in ventre retineret annulum au-
 reum caſu à ſe devoratum, ipſe
 emptor cogeret ad dicendum hoc
 venditori & ad annuli reſtitutionem
 aut ad augendum pretium: ergo

etiam hoc ipſum erit dicendum de
 his pecuniis. Ant: tueretur *Azor*
part. 3. lib. 8. cap. 24. folio 702.
 fundans ſe in citata lege à *tutore*
ff. de rei vindicat: R. ant. à pluri-
 bus negari, & non immerito, ſal-
 tem ſigema, per hoc quod abſorpta
 fuerit in piſce, in talem ſtatum deve-
 nerit, ut omnis moralis ſpes ſub-
 lata fuerit priori domino eandem
 denuo recuperandi: quòd ſi autem
 hæc adhuc ſubſiſterit non erit pa-
 ritas cum pecuniis inventis, cum iſtæ
 nunquam ponantur fuiſſe in domi-
 nio præcedentis domini.

Dices 4. licet iſtæ pecuniæ non 20
 pertinuerint ad priorem dominum
 ædium, pertinebat tamen ad illum
 utilitas, quæ ædibus accedit ex eo,
 quòd ibi contineantur iſtæ pecu-
 niæ. Ergo cum iſta utilitas ſit ſpe-
 cialis ſuperaddita æſtimabilitati do-
 mui ſecundum ſe ſpectata, debet
 etiam ab emptore compenſari ſu-
 pra pretium ipſarum ædium: p ro-
 batur ant. ex eo, quòd lateant ibi-
 dem pecuniæ, dominus ædium jam
 habuit jus accipiendi dimidium illa-
 rum, caſu quo fuerint inventæ,
 cum domus adhuc ipſius eſſet: ſed
 hæc eſt utilitas aliqua: ergo &c.
 2. tranſeat ant: nego conſ. ratio eſt,
 quòd pretium ædium, aliarumve
 rerum non ſit deſumendum ex tali
 utilitate in ſe ſpectata, ſed ex com-
 muni æſtimatione hominum: quanti-
 vis itaque communiter in ſe ſit uti-
 liſſima, dum tamen homines eam
 parvi æſtimant, parvo pretio apud
 homines emi poteſt, modò tamen

non

- non sit ignorantia circa rem ipsam. patet hæc clarè in pharmacopæo, licèt enim iste maximam utilitatem in herba agnoscat, non tenetur tamen hanc pluris emere, quàm ex communi hominum iudicio valeat.
- 21 Dices 5. licèt prior dominus non habuerit dominium in ipsum thesaurum; ipsum tamen jus ad hunc thesaurum fuit in dominio prioris domini: sed hoc est pretio æstimabile: ergo &c. R. n. m. hoc enim jus, quia latet, & oppidò incertum est, vel omnino nullo vel multum inferiore pretio emitur, eò quòd tunc non plus valeat.
- 22 Dices 6. si miles prædabundus rapiat faculum lupulis refertum, volens occupare omne id, quidquid illo faculo continetur; tunc si inter illos lupulos latuit aurum, fit etiam hujus auri dominus: ergo etiam prior dominus, quia emens illas ædes voluit occupare, quidquid continebatur illis ædibus, fuit factus dominus illarum occultarum pecuniarum: sed si prior possessor ædium fuit dominus illarum pecuniarum, emptor harum non evasit dominus pecuniarum. Probatum minor: prior possessor ædium noluit in istum transferre dominium hujus pecuniæ, sed tantum ipsius domus, R. hoc argumentum probare, quòd neque prior possessor ædium fuerit dominus pecuniæ occultatæ, ideo enim juxta argumentum factum modernus dominus ædium non habet dominium hujus pecuniæ, quia istud in illum transferre noluit prior possessor: atqui neque in priorem possessorem voluit transferre dominium hujus thesauri possessor antecedens: ergo &c. R. 2. n. conf. & paritatem, licèt enim prior possessor ædium habuerit voluntatem occupandi omne id, quod in illis ædibus continebatur, & thesaurus ibidem extiterit, probabilius tamen hujus necdum verus dominus evasit, nam, prout Lugo advertit, ad dominium duo requiruntur, nempe potestas moralis seu jus utendi re illa absque injuria alterius, atque etiam potestas aliqua physica ad utendum re illa saltem antecedens violentiam alterius me injustè impediens ad usum rei mea. Patet autem quòd prior dominus non habuerit hanc potestatem physicam utendi illa pecunia, cum hæc occultata & ipsi incognita fuerit: modus insuper hanc notitiam acquirendi, difficilissimus, in æstimatione morali omnino nullus, certò non tam facilis, quàm facile est tali prædabundo militi latens in faculo lupulis referto absconditum aurum invenire; cum in locum ab oculis humanis remotiorem & non tam facile reperibilem & aperibilem, murum scilicet, pecuniæ fuerint reconditæ.